Pecyn Cyhoeddus

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa,
Aberaeron, Ceredigion SA46 0PA
ceredigion.gov.uk

08 Mawrth 2024

Annwyl Syr / Fadam

Ysgrifennaf i'ch hysbysu y cynhelir Cyfarfod o'r Pwyllgor Iaith yn Siambr y Cyngor, Penmorfa, Aberaeron ac o bell trwy fideo-gynadledda Dydd Gwener, 15 Mawrth 2024 am 10.00am i drafod y materion canlynol:

1. **Ymddiheuriadau**

2. **Datgelu buddiannau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu**

3. **Cadarnhau cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Iaith a gynhaliwyd ar 25 Mai 2023 (Tudalennau 3 - 8)**

4. **Materion yn codi o'r cofnodion**

5. **Diweddariad ar Strategaeth Hybu'r Iaith Gymraeg 2024-2029 (Tudalennau 9 - 12)**

6. **Diweddariad ar ganlyniadau'r Iaith Gymraeg - Cyfrifiad 2021 (Tudalennau 13 - 26)**

7. **Adroddiad Blynyddol Theatr Felinfach 2023-2024 (Tudalennau 27 - 30)**

8. **Adroddiad Blynyddol Cered – Menter Iaith Ceredigion (Tudalennau 31 - 36)**

9. **Hybu hyder a hyrwyddo'r Gymraeg a Chymreictod yn y gweithle (Tudalennau 37 - 38)**

10. **Blaenraglen Waith**

11. **Unrhyw fater arall y penderfyna'r Cadeirydd fod arno angen sylw brys gan y Pwyllgor**

Atgoffir yr Aelodau y dylent lofnodi'r Gofrestr Bresenoldeb

Darperir Gwasanaeth Cyfieithu ar y Pryd yn y cyfarfod hwn ac mae croeso i'r sawl a fydd yn bresennol ddefnyddio'r Gymraeg neu'r Saesneg yn y cyfarfod.

Yn gywir

Miss Lowri Edwards
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd

At: **Gadeirydd ac Aelodau Pwyllgor Iaith**
Weddill Aelodau'r Cyngor er gwybodaeth yn unig.

Cofnodion Cyfarfod y Pwyllgor Iaith a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Penmorfa, Aberaeron ac o bell Ddydd Iau, 25 Mai 2023

Presennol: Y Cynghorydd Catrin M S. Davies (Cadeirydd), y Cynghorwyr Rhodri Davies, Gwyn Wigley Evans, Gareth Lloyd a John Roberts.

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorydd Bryan Davies.

Swyddogion yn bresennol: Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol- Gwasanaethau Democrataidd; Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol- Gwasanaethau Democrataidd; Carys Morgan, Swyddog Polisi Iaith; Non Davies, Rheolwr Corfforaethol- Diwylliant; Steffan Rees, Arweinydd Tîm Cered; Steffan Jones, Swyddog Enwi a Rhifo Strydoedd a Neris Morgans, Swyddog Gwasanaethau Democrataidd.

(10.00am- 12.03pm)

1 Ymddiheuriadau

i. Ymddiheurodd y Cynghorydd Chris James am nad oedd yn gallu bod yn bresennol yn y cyfarfod.
ii. Ymddiheurodd y Cynghorydd Gareth Lloyd y byddai'n hwyr yn ymuno â'r cyfarfod oherwydd ymrwymiadau eraill y Cyngor.
iii. Ymddiheurodd Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol- Gwasanaethau Democrataidd y byddai'n hwyr yn ymuno â'r cyfarfod oherwydd ymrwymiadau eraill y Cyngor.

2 Datgelu buddiannau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu

Nid oedd unrhyw ddatganiadau o fuddiannau personol/ buddiannau sy'n rhagfarnu.

3 Cadarnhau cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Iaith a gynhaliwyd ar 5 Rhagfyr 2022

CADARNHAWYD bod cofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 5 Rhagfyr 2022 yn gywir.

4 Materion yn codi o'r cofnodion

Nodwyd y byddai cyflwyniad yn cael ei roi yn canolbwyntio ar ganlyniadau Iaith Gymraeg Cyfrifiad 2021 yn y cyfarfod nesaf. Roedd papur pwnc wedi'i gyhoeddi ac ar gael ar wefan y Cyngor.

Diolchodd y Cadeirydd i bawb am eu hymdrech i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg mewn cyfarfodydd Democrataidd.

5 Adroddiad Monitro Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2022-23

Rhoddodd y Swyddog Iaith fraslun o fframwaith cyfreithiol Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a'r gofynion i lunio Adroddiad Monitro Safonau'r Gymraeg.

Roedd yr adroddiad yn amlinellu'r cynnydd yr oedd y Cyngor wedi ei wneud wrth fynd i'r afael a gofynion gweithredu'r Safonau Iaith ar draws ei wasanaethau, ac yn canolbwyntio ar y cyfnod 1 Ebrill 2022 - 31 Mawrth 2023. Roedd yr adroddiad yn nodi'r camau gweithredu a gymerwyd er mwyn

cydymffurfio gyda gofynion y Safonau, ac wedi'i drefnu o dan y 5 Prif Safon sef:

- Safonau Darparu Gwasanaethau
- Safonau Llunio Polisi
- Safonau Gweithredu Mewnol
- Safonau Hybu (y gofyniad i ddatblygu a chyhoeddi Strategaeth 5 mlynedd)
- Safonau Cadw cofnodion

Darparwyd trosolwg o'r prif gyflawniadau yn 2022-23. Roedd Comisiynydd y Gymraeg yn disgwyl bod y Cyngor yn medru darparu tystiolaeth gyferbyn a'r dangosydd perfformiad, ac fe geir dadansoddiad llawn yn rhan o'r adroddiad.

Cydnabuwyd bod y broses o weithredu'r Safonau yn un parhaus ac roedd y Cyngor wedi ymrwymo i barhau i gyflawni gwelliannau, ac i weithredu er mwyn gwneud yn siŵr ei fod yn cyrraedd gofynion Safonau'r Gymraeg yn llaw.

Yn ystod y cyfnod adrodd nesaf, bydd ffocws ar y canlynol:

- Datblygu Strategaeth Hybu'r Gymraeg ar gyfer y cyfnod 5 myned nesaf, yn unol â Safon 145/146.
- Adolygu Canllaw Asesu Effaith Integredig, er mwyn helpu swyddogion i nodi unrhyw effaith ar y Gymraeg wrth gyflwyno penderfyniadau polisi.
- Datblygu prosiect 'Croeso Ceredigion' mewn ymgais i geisio cymhathu mewnfudwyr; y gwaith yn deillio o Fforwm Dyfodol Dwyieithog.
- Datblygu canllaw ar ddefnydd y Gymraeg ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned.
- Adnewyddu tudalennau 'Iaith ar Waith' ar fewnrwyd y Cyngor, cynnwys canllawiau a datblygu deunydd cymorth atodol sydd ei angen i hybu'r Gymraeg ac i gynorthwyo staff i ddefnyddio'r Gymraeg.
- Prosiect hyrwyddo ymwybyddiaeth o ddiwylliant a Chymreictod mewn cartrefi preswyl.

Nodwyd bod yr Aelodau'n cael eu hannog i ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyfarfodydd Democrataidd a bod cyfleusterau ar gael i gefnogi hyn a oedd yn cynnwys canllaw ar gadeirio a chynnal cyfarfodydd cyhoeddus dwyieithog, ond mater i bob unigolyn oedd dewis iaith.

Gofynnodd pob awdurdod lleol yng Nghymru i gyflogeion hunanasesu eu sgiliau iaith. Mesurodd Cyngor Sir Ceredigion sgiliau iaith Gymraeg y gweithlu gan ddefnyddio Fframwaith ALTE ('The Association of Language Testers in Europe'). Argymhellwyd bod adroddiad yn egluro'r broses yn cael ei ddarparu yn y cyfarfod nesaf.

Yn dilyn cwestiynau o'r llawr, CYTUNWYD i

- Dderbyn Adroddiad Monitro Blynyddol Safonau'r Gymraeg Cyngor Sir Ceredigion (2022- 23).
- Gymeradwyo bod yr adroddiad llawn yn cael ei gyflwyno i Gabinet y Cyngor ar gyfer ei gymeradwyo a chyhoeddi ar wefan corfforaethol y Cyngor, fel sy'n ofynnol dan drefn Safonau'r Gymraeg, yn unol â Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

6 Adroddiad Cyflawniad Strategaeth Iaith Ceredigion 2018-23

Rhoddwyd ystyriaeth i Adroddiad Cyflawniad Strategaeth Iaith Ceredigion 2018-23. Fe sefydlodd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 fframwaith cyfreithiol i orfodi dyletswyddau ar sefydliadau penodol, gan gynnwys Cyngor Sir Ceredigion i gydymffurfio â safonau mewn perthynas â'r iaith Gymraeg.

- Mae Safon 145 yn gosod dyletswydd ar y Cyngor Sir i ddatblygu a chyhoeddi strategaeth 5 mlynedd sy'n esbonio sut mae'r Cyngor yn bwriadu hybu'r Gymraeg ac hwyluso defnydd y Gymraeg o fewn yr ardal ehangach.
- Mae Safon 146 yn ei gwneud yn ofynnol i asesu i ba raddau mae'r Cyngor wedi dilyn y strategaeth honno ac wedi cyrraedd y targed.

Roedd cyfnod y Strategaeth gyfredol yn dod i ben yn 2023 ac roedd yr adroddiad cyrhaeddiad wedi cael ei baratoi, gyda mewnbwn partneriaid.

Cyflwynwyd yr adroddiad mewn dau ran:

- Adroddiad Adolygu Strategaeth Iaith: sy'n adrodd ar ein dulliau o weithredu, ynghyd â'r dulliau o fesur canlyniadau
- Adroddiad ar Gyflawniad Strategaeth Iaith: sy'n adrodd ar yr holl weithgareddau a drefnwyd er mwyn hybu defnyddio'r Gymraeg (Atodiad 1)

Prif nod Strategaeth Iaith Ceredigion 2018-23 oedd anelu at gynyddu defnydd o'r iaith ym mhob agwedd ar fywyd y Sir; gosodwyd tri maes strategol i'w gyflawni yn rhan o'r strategaeth:

- Cynyddu sgiliau iaith trigolion Ceredigion
- Cynnal a chynyddu'r cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yng Ngheredigion mewn amrywiol gyd-destunau
- Sicrhau amodau cymdeithasol sy'n galluogi'r Gymraeg i ffynnu yng Ngheredigion

Rhoddwyd crynodeb o brif lwyddiannau gweithredu'r Strategaeth Iaith. Cydnabuwyd bod Covid-19 wedi effeithio ar lawer o'r gwaith gan fod ymgysylltu yn un o'r prif nodau.

Pennodd y Strategaeth hefyd darged i gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion o 47.5% i 48.5%, sef cynnydd o tua 1,500 erbyn 2023. Ers Cyfrifiad 2011, nododd canlyniadau Cyfrifiad 2021 ostyngiad o 3,286 (2%) o bobl a ddywedodd eu bod yn gallu siarad Cymraeg. Er gwaethaf gostyngiad cyffredinol, roedd cyfran yr oedolion rhwng 16-44 oed sy'n gallu siarad Cymraeg wedi cynyddu 2.2% erbyn 2021. Rhaid nodi bod angen gofal wrth ddehongli data'r Cyfrifiad gan fod y darlun yn un cymhleth iawn. Roedd arolygon eraill gan gynnwys yr Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth yn dangos bod canran y siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion wedi cynyddu. Ar hyn o bryd mae Llywodraeth Cymru yn cynnal arolwg ar y gwahanol ddata sy'n bodoli ar gyfer mesur nifer y siaradwyr Cymraeg, ac yn ceisio datrys pam bod y canlyniadau mor wahanol i'w gilydd.

Wrth adolygu cyrhaeddiad y Strategaeth Iaith, roedd yn bwysig cydnabod bod cynllunio iaith yn broses tymor hir, ac roedd gweithredu er lles y

Gymraeg yn cymryd amser i'w feithrin; fodd bynnag roedd y Cyngor yn teimlo'n hyderus bod y Strategaeth Iaith wedi gosod y seiliau cywir ar gyfer symud ymlaen i'r cyfnod 5 mlynedd nesaf. Cynhaliwyd gweithdy ar 20 Mawrth 2023 i drafod y Strategaeth Iaith Gymraeg newydd ac roedd nifer dda o aelodau'r Fforwm Dyfodol Dwyieithog yn bresennol.

Codwyd y prif bwyntiau canlynol yn ystod y trafodaethau:
- Yn dilyn cymeradwyaeth y Pwyllgor Craffu a'r Cabinet, bydd proses ymgynghori yn cychwyn yn fuan ynghylch newid cyfrwng iaith y Cyfnod Sylfaen yng Nghomins-coch, Llwyn yr Eos, Padarn Sant, Plascrug ac Ysgol Ceinewydd.
- Er i Brosiect Helo Blod Llywodraeth Cymru ddod i ben ym mis Ebrill 2022, parhaodd i ddarparu gwasanaeth cyfieithu am ddim hyd at 500 gair y mis i fusnesau a sefydliadau cymunedol. Mae Comisiynydd y Gymraeg nawr yn canolbwyntio eu hymdrechion ar 'Y Cynnig Cymraeg' i gefnogi busnesau i wneud mwy o ddefnydd o'r Gymraeg o fewn eu busnes.
- Mae ffocws yn rhaglen Arfor ar annog pobl ifanc i aros a llwyddo yn lleol. Mae cyfleoedd gwaith yng Ngheredigion, ond mae angen mwy o hyrwyddo i sicrhau bod pobl yn ddigon hyderus i ymgeisio am y rolau. Nodwyd bod llawer o brosiectau yn mynd rhagddynt gyda'r tîm Twf a Menter.
- O ystyried bod yr Urdd a'r Clybiau Ffermwyr Ifanc yn ddau sefydliad ieuenctid cryf yng Ngheredigion, roedd yn anffodus bod Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd a Rali Clybiau Ffermwyr Ifanc yn gwrthdaro.

Yn dilyn cwestiynau o'r llawr, CYTUNWYD i dderbyn yr adroddiad, ac yn argymell cyflwyno'r Adroddiad i'r Cabinet ar gyfer cymeradwyaeth, ac er gwybodaeth yng nghyfarfod Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion.

7 Targedau Cered: Menter Iaith Ceredigion

Rhoddwyd cyflwyniad i'r Pwyllgor yn amlinellu'r canlynol:
- Nod Cered
- Cyfraniad strategol
- Cyllid
- Strwythur a Staffio
- Partneriaid
- Targedau 2023-24
- Themâu (Plant, Pobl Ifanc, Y Gymuned, Dysgwyr a Seilwaith)
- Crynodeb

Codwyd y prif bwyntiau canlynol yn ystod y trafodaethau:
- Estynnwyd gwahoddiad i fynychu Ras yr Iaith yn Aberystwyth ar 22 Mehefin 2023 i ysgolion dalgylch Ysgol Penglais ac Ysgol Gyfun Gymunedol Penweddig.
- Roedd y niferoedd a gymerodd ran mewn gwahanol brosiectau yn amrywio (5 yn y Cynllun Gohebwyr Chwaraeon Ifanc ar gyfer cefnogwyr pêl-droed a 25 ar 'Ar Gered'). Roedd Cered yn awyddus i ddatblygu prosiectau ymhellach yn amodol ar gyllid a gallu.
- Rhoddwyd hyfforddiant yn y gorffennol i alluogi pobl i ddefnyddio'r offer cyfieithu sydd ar gael i'w fenthyg gan gymunedau; mae'n bosibl y gellid ymchwilio i hyn eto yn y dyfodol.

Yn dilyn cwestiynau o’r llawr, CYTUNWYD i dderbyn yr adroddiad ar dargedau Cered ar gyfer y cyfnod dan sylw ac yn nodi gwaith y Fenter wrth hyrwyddo a datblygu defnydd y Gymraeg yng Ngheredigion.

8 Diweddariad Polisi Enwi a Rhifo Strydoedd

Rhoddwyd sylw i’r adroddiad a roddai’r wybodaeth ddiweddaraf i’r Aelodau sut mae’r polisi enwi a rhifo strydoedd wedi datblygu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf (Ebrill 2022- Mawrth 2023).

Yn dilyn cwestiynau o’r llawr, CYTUNWYD i nodi’r adroddiad.

9 Blaenraglen Waith

Awgrymwyd yr eitemau canlynol gan Aelodau'r Pwyllgor:

- Cyflwyniad ar Fframwaith ALTE
- Adroddiad ar gyfrifon Cyfryngau Cymdeithasol Ceredigion (cyfarfod Rhagfyr)
- Strategaeth newydd y Gymraeg
- Canlyniadau Iaith Gymraeg Cyfrifiad 2021

10 Unrhyw fater arall y penderfyna’r Cadeirydd fod arno angen sylw brys gan y Pwyllgor

Dim.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Iaith a gynhaliwyd ar 15 Mawrth 2024

Cadeirydd:________________

Dyddiad:__________________

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

 Eitem Agenda 5

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: **Pwyllgor Iaith**

Dyddiad y Cyfarfod: **15fed o Fawrth 2024**

Teitl: **Diweddariad ar Strategaeth Hybu'r Iaith Gymraeg 2024-2029**

Pwrpas yr adroddiad: **Cyflwyno diweddariad ar Strategaeth Hybu'r Iaith Gymraeg 2024-2029 a rhannu'r amserlen ymgynghori.**

Cefndir:

Fe sefydlodd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 fframwaith gyfreithiol i orfodi dyletswyddau ar sefydliadau penodol, gan gynnwys Cyngor Sir Ceredigion i gydymffurfio â safonau mewn perthynas â'r iaith Gymraeg.

Mae Safon 145 yn gosod dyletswydd ar y Cyngor Sir i ddatblygu a chyhoeddi strategaeth 5 mlynedd sy'n esbonio sut mae'r Cyngor yn bwriadu hybu'r Gymraeg a hwyluso defnydd y Gymraeg o fewn yr ardal ehangach. Yn rhan o'r Strategaeth mae'n ofynnol gosod targed ar gyfer cynnal neu gynyddu'r nifer o siaradwyr Cymraeg o fewn yr ardal erbyn diwedd y cyfnod 5 mlynedd dan sylw.

Yn unol â gofynion Safonau'r Gymraeg, mae'r Strategaeth hon yn gosod sut bydd y Cyngor, yn mynd ati i hybu'r Gymraeg ac i hwyluso defnydd o'r Gymraeg yn ehangach o fewn yr ardal leol, a hynny drwy gyd-weithio gyda sefydliadau sy'n aelodau o Fforwm Iaith Dyfodol Dwyieithog Ceredigion. Mae'r Strategaeth yn cefnogi gweledigaeth Llywodraeth Cymru, i greu miliwn o sïaradwyr Cymraeg yng Nghymru erbyn 2050.

Diweddariad ar Strategaeth Hybu'r Iaith Gymraeg Ceredigion 2024-2029:

Daeth cyfnod y Strategaeth gyfredol i ben yn 2023 gydag adroddiad cyrhaeddiad wedi ei baratoi a'i gyflwyno i'r Pwyllgor Iaith. Mae'n ofynnol felly i ni baratoi Strategaeth newydd yn unol â'r gofynion statudol.

Bydd y Strategaeth newydd yn adeiladu ar y seiliau a osodwyd gan Strategaeth Iaith 2018-23 a'r gwaith arbennig a wnaed gan y Cyngor a'i bartneriaid i gynyddu'r cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ar draws y Sir.

Ym mis Mehefin 2023 cynhaliwyd cyfarfod gyda rhanddeiliaid ac aelodau Dyfodol Dwyieithog i drafod Strategaeth 2024-29. Yn dilyn y cyfarfod hwnnw daethpwyd a'r sylwadau a'r cynigion at ei gilydd fel sail i'r Strategaeth newydd.

Mae'r Strategaeth honno yn y broses o gael ei mireinio er mwyn gallu cyflwyno'r Drafft cyntaf i'r Pwyllgor Iaith yn y cyfarfod ddyddiedig ym mis Mehefin 2024 (dyddiad newydd i'w gadarnhau).

Mae'r drafft cychwynnol wedi gosod y nod canlynol ar gyfer y Strategaeth newydd:

> **Cynyddu defnydd o'r iaith ym mhob agwedd o fywyd y Sir. Ein gweledigaeth yw y bydd y Gymraeg a Chymreictod yn perthyn i bob un yng Ngheredigion ac yn destun balchder ymysg holl drigolion y sir.**

Yn ogystal er mwyn gwireddu'r weledigaeth gosodwyd 4 thema strategol - mae Ceredigion yn fan lle mae modd **dysgu, byw, perthyn a llwyddo** drwy gyfrwng y Gymraeg.

Drwy gyflawni'r gweithredoedd sydd wedi'u hamlygu yn y Strategaeth hon:

1. Rydym eisiau gweld pawb o fewn y Sir yn rhoi gwerth a bri i'r Gymraeg fel iaith gymunedol fyw.
2. Rydym am weld defnydd cynyddol ohoni ym mhob agwedd ar fywyd cyhoeddus yn y sir; lle mae modd i drigolion fyw, dysgu, perthyn a llwyddo trwy gyfrwng y Gymraeg.
3. Rydym am sicrhau bod dwyieithrwydd yn cael ei hybu'n gwbwl naturiol, a bod yr iaith Gymraeg yn cael ei diogelu er mwyn i genedlaethau'r dyfodol ei defnyddio a'i mwynhau.
4. Rydym yn tybio y bydd canran y siaradwyr Cymraeg yn cynyddu 1 pwynt canran o 45.3% yn 2021 i 46.3% yn 2029, bydd hyn yn arwain at 267 o siaradwyr Cymraeg pellach oddi ar y llinell sylfaen 2021.

Bydd cynllun gweithredu yn gysylltiedig â phob un o'r pedair thema.

Amserlen:
Yn dilyn cyflwyno'r ddogfen ddrafft i'r Pwyllgor Iaith ym mis Mehefin bydd y ddogfen yn cael ei chyflwyno i'r Cabinet cyn agor cyfnod o ymgynghori cyhoeddus yn ystod Gorffennaf ac Awst 2024. Y bwriad yw cyhoeddi'r Strategaeth derfynol ym mis Rhagfyr 2024.

Argymhelliad:
Cymeradwyo bod y ddogfen ddrafft yn cael ei chyflwyno i'r Cabinet cyn agor cyfnod o ymgynghori cyhoeddus yn ystod Gorffennaf ac Awst 2024.

Atodiadau:
Atodiad 1- Amserlen Ymgynghoriad Strategaeth Hybu'r Iaith Gymraeg Ceredigion 2024-29

Enw Cyswllt:
Carys Lloyd-Jones

Swyddogaeth:
Swyddog Polisi Iaith Cyngor Sir Ceredigion

Dyddiad:
26/2/2024

Atodiad 1

Amserlen ar gyfer [Strategaeth Hybu'r Iaith Gymraeg 2024-2029]	Ion	Chwef	Maw	Ebr	Mai	Meh	Gorff	Awst	Medi	Hyd	Tach	Rhag
Ymgysylltu â'r rhanddeiliaid i asesu'r farn gyfredol. Cynnal gwaith ymchwil pen desg	**3/1**				**3/5**							
Ysgrifennu eich adroddiad dadansoddi am ganlyniadau'r ymgyrch ymgysylltu, paratoi'r Asesiad Effaith Integredig cychwynnol a llunio'r strategaeth	**3/1**				**3/5**							
Cyflwyno'r strategaeth drafft, yr Asesiad Effaith Integredig cychwynnol a'r adroddiad dadansoddi gerbron y Pwyllgor Craffu						**/6**						
Cyflwyno'r strategaeth, yr adroddiad dadansoddi a'r Asesiad Effaith Integredig cychwynnol i'r Cabinet. Gofyn am gymeradwyaeth i gynnal ymgynghoriad cyhoeddus (ar gyfer ymgynghoriadau statudol)							**2/7**					
Ymgynghori â'r cyhoedd ynglŷn â'r strategaeth drafft							**2/7**		**1/9**			
Ysgrifennu adroddiad sy'n dadansoddi'r ymgynghoriad, diwygio'r Asesiad Effaith Integredig os oes angen a pharatoi'r strategaeth terfynol									**1/09**	**1/10**		
Cyflwyno'r strategaeth terfynol, yr Asesiad Effaith Integredig a'r adroddiad dadansoddi i'r Pwyllgor Craffu											**14/11**	
Cyflwyno'r strategaeth terfynol, yr adroddiad dadansoddi, a'r Asesiad Effaith Integredig i'r Cabinet ei gymeradwyo												**3/12**
Cyhoeddi'r strategaeth terfynol ar wefan y Cyngor a'i anfon drwy e-bost at y rhanddeiliaid a thimau perthnasol y Cyngor												**4/12**

Noder: Mae angen caniatáu o leiaf 3 wythnos ar gyfer cyfieithu'r dogfennau ym mhob un o'r camau hyn

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

Ystadegau ar yr Iaith Gymraeg

Statistics on the Welsh Language

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Cyflwyniad / Introduction

- Wedi cyflwyno ein papur pwnc ar yr Iaith Gymraeg
- Bwriad y papur pwnc:
  - Cefnogi dealltwriaeth y Cyngor o sgiliau'r Gymraeg yn y Sir
  - Sylfaen dystiolaeth i Strategaeth y Gymraeg 2023-2028
- Edrych ar y prif ganlyniadau o'r Cyfrifiad heddiw
- Edrych ar ganlyniadau'r Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth hefyd

- Have published our topic paper on the Welsh Language
- Aim of the topic paper:
  - Support Councils understanding of Welsh language skills in the County
  - Evidence base for Welsh language strategy 2023-2028
- Look at some of the main results from the Census today
- Look at the results from the Annual Population Survey also

Y darlun ar draws Cymru / The picture across Wales

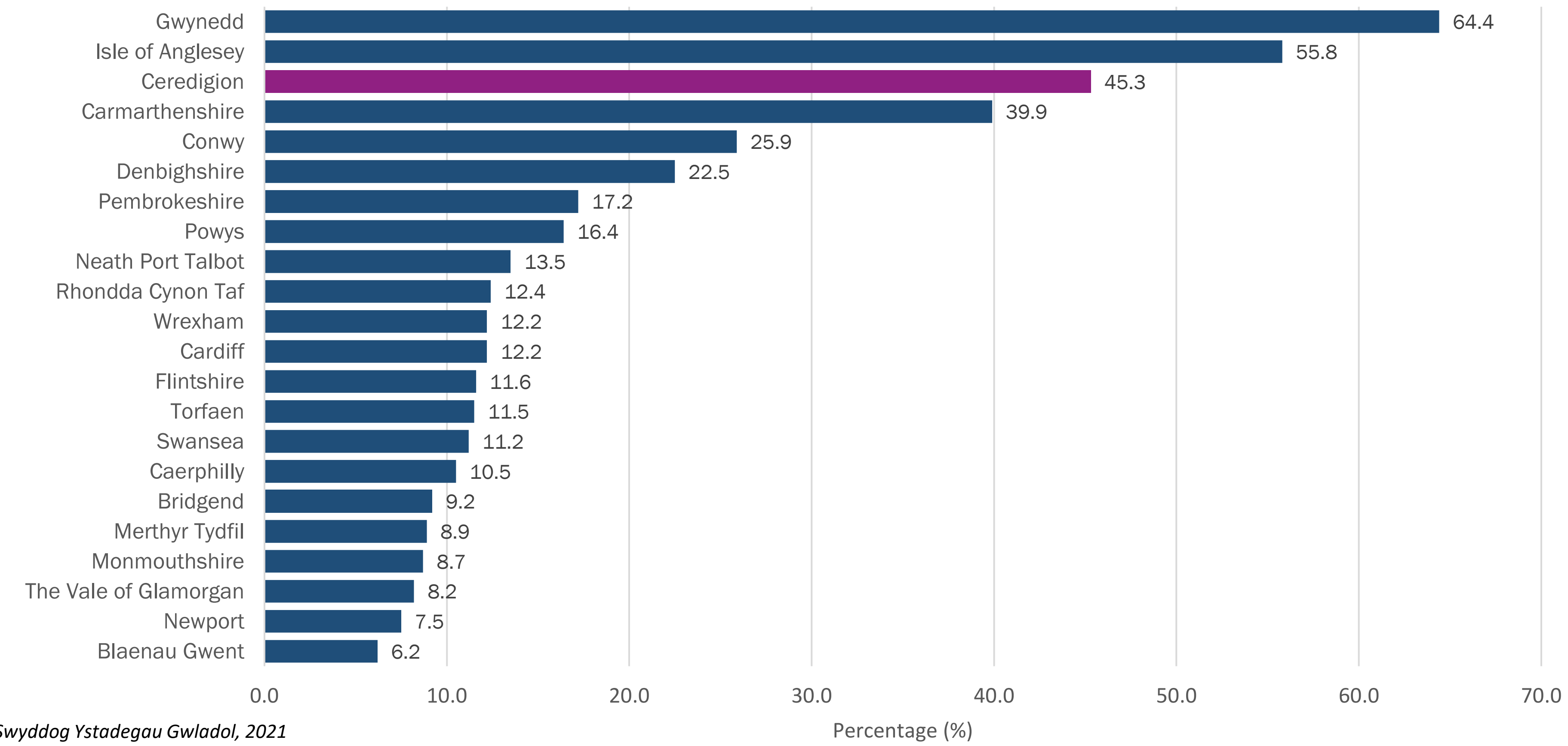

Ffynhonnell: Swyddog Ystadegau Gwladol, 2021
Source: Office for National Statistics, 2021.

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

cyfrifiad
census
2021

Y darlun ar draws Cymru / The picture across Wales

- Gostyngiad mwyaf yn y canran o siaradwyr Cymraeg, yn **Sir Caerfyrddin (-4.0 pwynt canran).**
- Cynyddiad mwyaf yn y canran o siaradwyr Cymraeg yng **Nghaerdydd (+1.1 pwynt canran).**

- Biggest decrease in percentage of Welsh speakers in **Carmarthenshire (-4.0 percentage points).**
- Biggest increase in the percentgae of Welsh speakers in **Cardiff (+1.1 percentage points).**

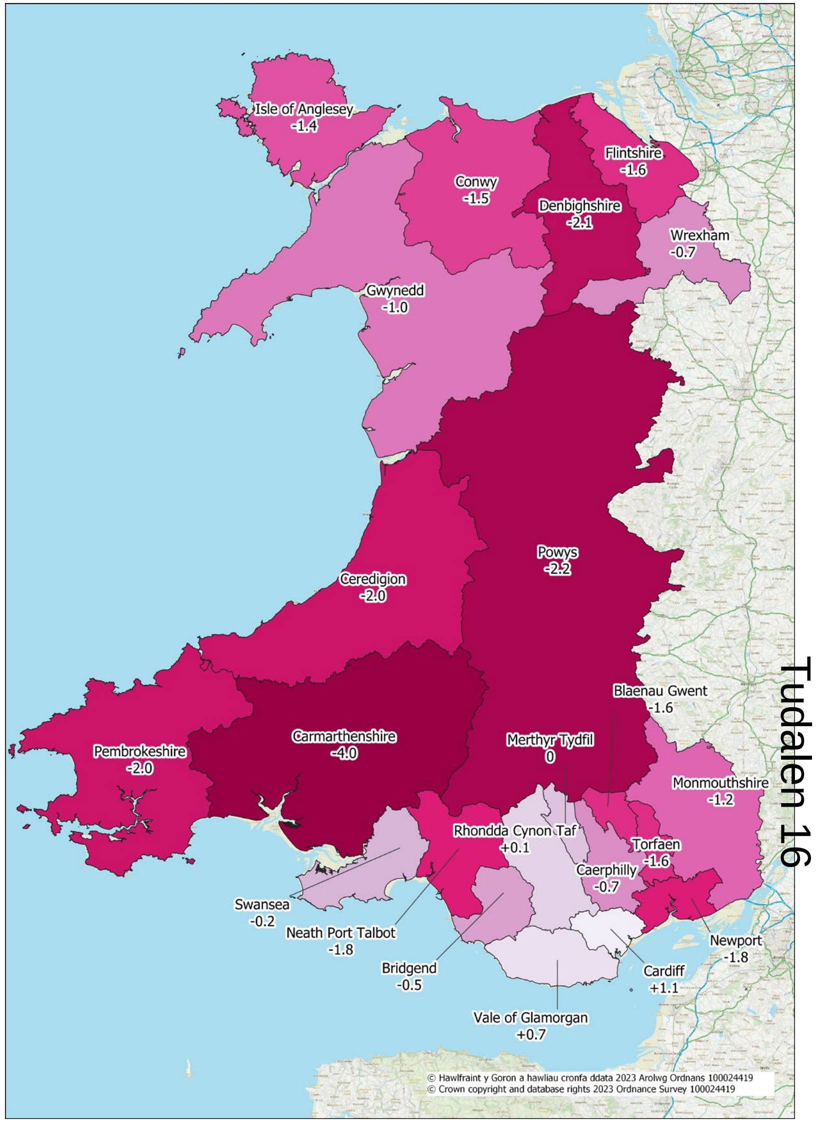

Ffynhonnell: Swyddog Ystadegau Gwladol, 2021
Source: Office for National Statistics, 2021.

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

cyfrifiad census 2021

Siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion / Welsh speakers in Ceredigion

	2011	2021	Gwahaniaeth / Difference
% Siaradwyr Cymraeg (3 oed neu'n hŷn) / % of Welsh Speakers (aged 3 or older)	47.3%	45.3%	-2.0 pwynt canran / percentage points
Nifer y Siaradwyr Cymraeg (3 oed neu'n hŷn) / Number of Welsh Speakers (aged 3 or older)	34,960	31,680	-3,290 o bobl / people

Siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion 1981-2021/ Welsh Speakers in Ceredigion 1981-2021

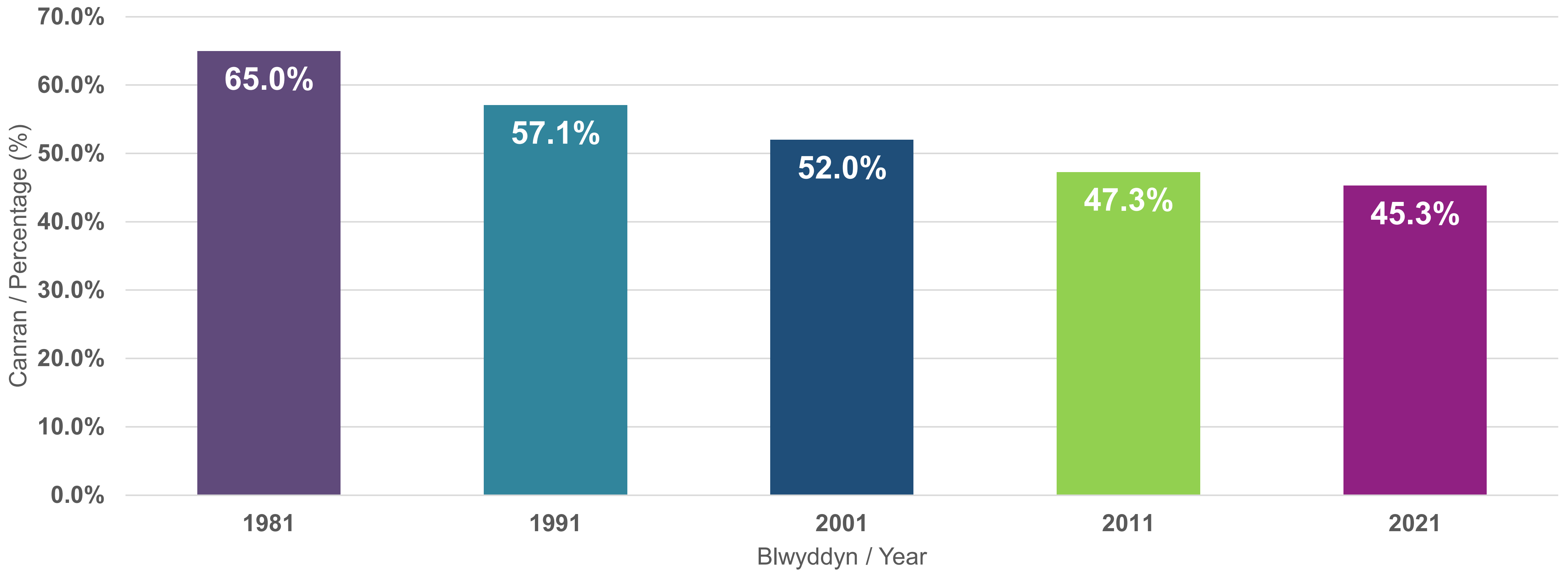

Ffynhonnell: Swyddog Ystadegau Gwladol, 1981, 1991, 2001, 2011 a 2021
Source: Office for National Statistics, 1981, 1991, 2001, 2022 and 2021.

Ceredigion – Siaradwyr Cymraeg yn ôl oedran / Ceredigion – Welsh speakers by age

	3 – 15 mlwydd oed / years	16-64 mlwydd oed / years	65+ mlwydd oed / years	Pawb dros 3 mlwydd oed / Everyone over 3 years
2011	78.4% (7,175)	41.9% (20,503)	46.4% (7,286)	47.3% (34,964)
2021	71.8% (6,123)	42.4% (18,219)	39.9% (7,347)	45.3% (31,678)
Gwahaniaeth / Difference	-6.6 pwynt canran / percentage points (-1,052)	+0.5 pwynt canran / percentage points (-2,284)	-6.5 pwynt canran / percentage points (+61)	-2.0 pwynt canran / percentage points (-3,286)

Ffynhonnell: Swyddog Ystadegau Gwladol, 2011, 2021
Source: Office for National Statistics, 2011, 2021.

Ceredigion – Siaradwyr Cymraeg yn Ward Etholiadol / Ceredigion – Welsh speakers by Electoral Ward

Ward Etholiadol / Electoral Ward	% y siaradwyr Cymraeg / % of Welsh speakers
Canran uchaf o siaradwyr Cymraeg / Highest percentage of Welsh speakers (%)	
Ystwyth	57.2
Aberaeron & Aberarth	56.3
Tregaron & Ystrad Fflur	56.1
Mwldan	54.8
Llanfarian	53.2
Canran isaf o siaradwyr Cymraeg / Lowest percentage of Welsh speakers (%)	
Llanbadarn Fawr	33.8
Aberystwyth Penparcau	32.3
Aberystwyth Morfa a Glais	29.5
Faenor	27.7
Aberystwyth Rheidol	27.6

Ffynhonnell: Swyddog Ystadegau Gwladol, 2021
Source: Office for National Statistics, 2021.

31,678

Siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion / Welsh Speakers in Ceredigion

(Mawrth/March 2021)

45.3%

o boblogaeth Ceredigion yn dweud eu bod yn gallu siarad Cymraeg / of Ceredigion's population can speak Welsh

2.0

Gostyngiad pwynt canran yng nghyfran y siaradwyr Cymraeg ers 2011 / Percentage point decrease in Welsh speakers since 2011

-3,286

o siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion ers Cyfrifiad 2011 / Welsh language speakers in Ceredigion since 2011 Census

46.7%

o breswylwyr Ceredigion yn nodi "Cymreig yn unig" fel eu cenedligrwydd / "Welsh only" as their National identity

(cynnydd o 0.1 pwynt canran ers Cyfrifiad 2011)

57.2%

Yn gallu siarad Cymraeg yn Ward Ystwyth, y gyfran uchaf o siaradwyr Cymraeg ar draws y Sir / Can speak Welsh in the Ystwyth Ward, highest in County

Dadansoddiad o Sgiliau / Analysis of Skills

Siarad Cymraeg / Speak Welsh – 45.3%

Gallu siarad Cymraeg, darllen Cymraeg ac ysgrifennu yn Gymraeg / Can speak Welsh, read Welsh and write in Welsh – 37.3%

Dim sgiliau Cymraeg / No Welsh skills – 43.6%

Dadansoddiad o siaradwyr Cymraeg yn ôl oedran / Analysis of Welsh speakers by age

3-15: 71.8%
16-64: 42.4%
65+: 39.9%

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

cyfrifiad census 2021

Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth / Annual Population Survey

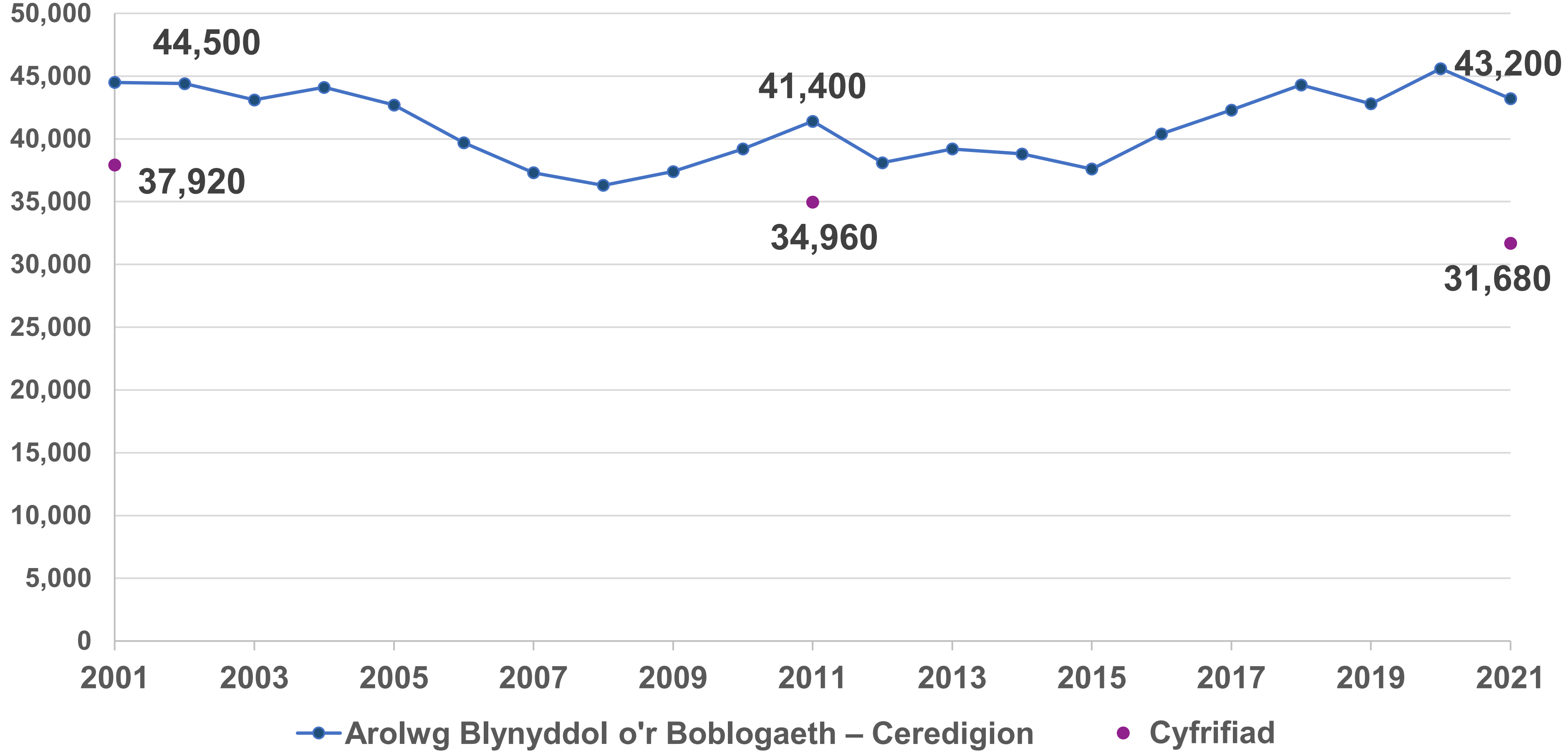

Tudalen 22

Arolwg Blynyddol o’r Boblogaeth / Annual Population Survey

- Methu cymharu ffigurau’r ABB a’r Cyfrifiad oherwydd methodoleg gwahanol.
- Fel yr adlewyrchir ar y sleid blaenorol– mae ffigurau’r ABB wedi bod yn gyson uwch na'r hyn a gofnodwyd gan y Cyfrifiad.
- Cynnydd dros y degawd, gan godi o 41,400 (54.4%) i 43,200 (60.4%), cynnydd o 1,800 o siaradwyr Cymraeg.
- Dylid trin cymariaethau rhwng data’r ABB gyda gofal oherwydd y newid yn y dull arolygu ers canol mis Mawrth 2020 oherwydd pandemig COVID-19.
- Y flwyddyn yn diweddu 30 Medi 2023 - 56.8% o bobl 3+ oed yn gallu siarad Cymraeg (42,700 o bobl).
- 1.3 pwynt canran yn is na'r flwyddyn flaenorol (y flwyddyn yn diweddu 30 Medi 2022), (600 yn llai o bobl).

- Cannot directly compare figures from the APS and Census because of differing methodologies.
- As shown on previous slide – APS figures consistently higher than those collected by the Census.
- Should view comparisons between APS data with caution because of a change in surveying method since the middle of March 2020 due to the COVID-19 pandemic.
- Increase over the decase, rising from 41,400 (54.4%) to 43,200 (60.4%), increase of 1,800 Welsh speakers.
- Year enging 30 September 2023 - 56.8% of people aged 3+ can speak Welsh (42,700 people).
- 1.3 percentage point lower than the previous year (year ending 30 September 2022), (600 less people).

Casgliad / Conclusion

- Gostyngiad yn y nifer a'r % o siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion.
- Amrywiaethau rhwng y grwpiau oedran.
- Cofio bod y Cyfrifiad wedi cynnal yn ystod Pandemig COVID-19
- Rhesymau i fod yn optimistaidd – Cymraeg 2050 yn weddol newydd pan gynhaliwyd Cyfrifiad 2021.
- Llywodraeth Cymru'r a'r SYG wedi bod yn edrych ar y gwahaniaethau rhwng data ar yr iaith Gymraeg.

- Decrease in the number and % of Welsh speakers in Ceredigion.
- Variation between age groups.
- Remember that the Census was held during the COVID-19 pandemic
- Still reasons to be optimistic – Cymraeg 2050 was relatively new when the Census 2021 took place.
- Welsh Government and ONS have been looking at the differences between data on the Welsh language.

Build a custom area profile - Census 2021, ONS

cyfrifiad 2021 census 2021

Diolch am wrando/ Thanks for listening

Unrhyw gwestiynau? / Any questions?

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

GOLUD·GWLAD·RHYDDID

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: **Pwyllgor Iaith**

Dyddiad y Cyfarfod: **15/3/2024**

Teitl: **Adroddiad Blynyddol Theatr Felinfach 2023-2024**

Pwrpas yr adroddiad: **Adrodd ar weithgaredd Theatr Felinfach 2023-2024**

Cefndir:

Theatr Felinfach - Ein Gwaith:
Mae Theatr Felinfach yn cynnal a datblygu miloedd o gyfleoedd celfyddydol mewn blwyddyn. Defnyddiwn ddulliau addysg anffurfiol a disgyblaethau drama, dawns, ffilm a theatr dechnegol. Datblygwn gyfleoedd a phrofiadau sydd yn hybu creadigrwydd, sgiliau, gwybodaeth a dealltwriaeth o ddiwylliant a chelfyddyd Cymru a'r byd.

Er ein bod wedi symud ymlaen bedair blynedd ers dechrau'r pandemig, Covid19, mae effaith y cyfnodau clo dal yn amlwg mewn nifer o feysydd, gan gynnwys y celfyddydau. Mae Tim Artistig Theatr Felinfach wedi gweld, ers 2022 effaith y pandemig ar unigolion a grwpiau o gyfranogwyr. Ymhlith plant a phobl ifanc, gwelwn bod diffyg hyder yn amlwg mewn nifer, gwelwn hefyd bod y diffyg profiad o weithio mewn grŵp, wyneb yn wyneb wedi cael effaith ar gyfranogwyr hefyd. Mae cyfranogi mewn disgyblaethau theatr a chelfyddydau yn datblygu hyder personol, hyder corfforol i symud mewn gofod/llwyfan, hyder i ddefnyddio llais ac i gyfrannu syniadau – o'n profiad ni, mae gwaith i'w wneud gyda'n partneriaid, ysgolion a mudiadau, i adfer ac adeiladu'r hyder hynny. Er yr heriau, mae wedi bod yn gyfnod cyffrous wrth i'r galw am ein gwaith cyfranogi gynyddu yn gyffredinol.

Rhai o uchafbwyntiau 2023-24:

- Datblygu 3 phrosiect dan faner Gorwel a Gwreiddiau – a oedd yn cynnwys datblygu perfformiad aml-gyfrwng gan 2 garfan o bobl ifanc, sydd fel arfer yn ei chael hi'n anodd ymgysylltu gyda gweithgareddau a ffilm Pasio Fflam Pont Llanio, prosiect rhyng-genhedlaeth gydag unigolion ac Ysgol Henry Richard.
- Arwain Gwersi Dawns fel rhan o ddarpariaeth y cwricwlwm newydd yn Ysgol Bro Pedr.
- Cynyddu ein darpariaeth ADY gan weithio mewn 4 canolfan anghenion dysgu ychwanegol Canolfan Y Mor, Canolfan y Bont, Canolfan Adnoddau Clyw Penglais a Chanolfan Cefnogi Dysgu Penglais - cynhaliwyd ffilm premiere o'u gwaith fel penllanw i'r prosiect gyda chefnogaeth a chydweithrediad Tim ADY CSC.
- Dyfeisio a llwyfannu cynhyrchiad ar gyfer pobl ifanc niwroamrywiol mewn partneriaeth â Chanolfan y Môr – Cestyll a Dreigiau.
- Cynnal ystod llawn o weithgareddau cyfranogol ar gyfer oedrannau amrywiol: Tic Toc, Symud a Sŵn, Hwyl a Hamdden, Ysgol Berfformio a Chlwb Dramatic Dyffryn Aeron a chynyrchiadau ni'n hunain – e.e. Pantomeim Nadolig Cwmni Actorion Felinfach.

- Sefydlu a dechrau prosiect peilot Celfyddydau Mynegiannol gydag ysgolion Ciliau Parc, Dihewyd a Felinfach, fel rhan o baratoadau uno fel Ysgol Dyffryn Aeron.
- Ymestyn ein prosiectau gyda ac ar gyfer plant a phobl ifanc a addysgir yn y cartref gan gydweithio ar elfennau ohono gyda Thim Cynhwysiant CSC.
- Cynllunio prosiect peilot Celfyddydau Mynegiannol gydag Ysgolion Dyffryn Aeron wrth baratoi i uno fel ysgol ardal.
- Lletya prosiectau Little Mill, Cardi-gan a Chlwb Garddio Aeron.
- Cefnogi prosiectau gwasanaethau eraill, e.e. lletya taith The ABC of Opera gyda'r Gwasanaeth Cerdd. Cynnal sesiynau cyfranogi mewn Ffeiriau Iaith dan faner y CySGA.
- Datblygu 2 berfformiad gwreiddiol gydag aelodau yr Ysgol Berfformio, yn cynnwys cynhyrchiad safle benodol yng Nghoedwig Longwood.
- Cydweithio gyda Theatr Arad Goch i letya perfformiad rhyngwladol, rhan o Gŵyl Agor Drysau 2024.
- 3 staff wedi dilyn cwrs cyflwyniad i arwyddiaith BSL.
- Lletya a chefnogi 14 o glybiau CFFI yng Ngwyl Ddrama CFFI Ceredigion.
- Pantomeim Theatr Felinfach wedi bod yn destun i'r rhaglen ITV Welsh Lives.

Cyngor Celfyddydau Cymru:
Adolygiad Buddsoddiad Portffolio Refeniw wedi ei gynnal mis Mawrth 23 a'r penderfyniadau ar bortffolio newydd CCC wedi ei gyhoeddi ym mis Medi. Theatr Felinfach wedi cadw'r statws o fewn y portffolio gyda'r un lefel o fuddsoddiad. Serch hynny, CCC wedi adolygu eu cynnig o gyllid gyda 2.5% o ostyngiad i bob grant.

Datblygu Adnoddau Theatr Felinfach:
Cyflwyniadau wedi eu gwneud i Lywodraeth Cymru, Cyngor Celfyddydau Cymru ar y weledigaeth o wella adnoddau THF drwy fuddsoddi mewn adeilad newydd. Cyfarfod pellach 5/3/24 gyda chynrychiolaeth o Lywodraeth Cymru a Chyngor Celfyddydau Cymru.

Staffio:
5 aelod staff llawn amser: Technegydd Sain/Rheolwr Llwyfan, Uwch Swyddog Creadigol, Cydlynydd Marchnata a Blaen Tŷ, Gofalwr/Tirmon

3 aelod staff rhan amser: Cydlynydd yr Adran Wisgoedd, Swyddogion Creadigol x 2 (cyfnod mamolaeth)

Swyddi na chânt eu llenwi: Technegydd Goleuo/Digidol, Swyddog Busnes/Marchnata, Swyddog Diwylliant

<u>Argymhelliad / Argymhellion:</u>
Derbyn yr adroddiad fel cofnod o weithgaredd Theatr Felinfach a'i nod o hybu'r defnydd o'r Gymraeg a'i diwylliant drwy raglenni cyfranogi celfyddydol.

<u>Papurau Cefndirol:</u>
Dim

<u>Atodiadau:</u>
Dim

Enw Cyswllt:
Dwynwen Lloyd Llywelyn

Swyddogaeth:
Pennaeth Theatr Felinfach a'r Campws

Dyddiad:
22/2/24

Acronymau:
CSC – Cyngor Sir Ceredigion
ADY – Anghenion Dysgu Ychwanegol
CCC – Cyngor Celfyddydau Cymru
BSL – Iaith Arwyddo Prydain

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r:	**Pwyllgor Iaith**
Dyddiad y Cyfarfod:	**15fed o Fawrth 2024**
Teitl:	**Adroddiad Blynyddol Cered: Menter Iaith Ceredigion**
Pwrpas yr adroddiad:	**Diweddaru aelodau ar weithgaredd Cered yn ystod y cyfnod Ebrill 2023 - Mawrth 2024 gan roi trosolwg o lwyddiannau ac amlinellu rhaglen waith ar gyfer 2024-25**

Cefndir:

Nod y Fenter

Cered yw'r enw ar Fenter Iaith Ceredigion ac fel rhan o Adran Ysgolion a Diwylliant Cyngor Sir Ceredigion rydym yn darparu gweithgareddau, gwybodaeth, cyngor, cefnogaeth ac arweiniad er mwyn cynnal a datblygu'r defnydd o'r Gymraeg fel iaith gymunedol hyfyw yng Ngheredigion.

Ers ein sefydlu yn 1999, mae swyddogion Cered wedi llwyddo i ddatblygu ystod eang iawn o brosiectau, digwyddiadau a gweithgareddau sydd wedi ceisio hybu a hyrwyddo'r Gymraeg fel iaith fyw yng Ngheredigion.

Tra fod mwyafrif Mentrau Iaith Cymru yn Fentrau Iaith annibynnol, mae Cered yn un o dair Menter Iaith sydd yn cael ei redeg gan awdurdod lleol ar hyn o bryd. Golyga hyn fod staff Cered yn rhan ganolog o waith cynllunio ieithyddol Cyngor Sir Ceredigion gan gydweithio'n agos gyda swyddogion ar draws yr awdurdod.

Cyfraniad y Fenter i Strategaethau ehangach

Mae Cered yn gweithredu cynlluniau sydd yn cyflawni nod y Fenter ynghyd a blaenoriaethau strategol Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr– Strategaeth Iaith Llywodraeth Cymru sef: Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg, Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg a Chreu amodau ffafriol – seilwaith a chyd-destun.

Mae gwaith Cered hefyd yn adlewyrchu blaenoriaethau Strategaeth Iaith Ceredigion 2018-23, strategaeth sydd yn nodi bod cynaliadwyedd yr iaith Gymraeg yn ddibynnol ar y broses o gryfhau cymunedau Cymraeg trwy ddarparu digon o gyfleoedd addysgol, diwylliannol a chymdeithasol i ddefnyddio'r iaith yn ddyddiol.

Yn ogystal, mae gwaith y Fenter yn cefnogi Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion 2023-28 a'r amcan corfforaethol i gryfhau a chynyddu defnydd o'r Gymraeg. Fel Menter sydd yn gweithredu fel rhan o Gyngor Sir Ceredigion mae cyfleoedd amlwg i gydweithio a chyd-gynllunio'n agos gyda nifer o wasanaethau'r Cyngor gan gynnwys gwasanaethau ysgolion a Dysgu Gydol Oes er mwyn galluogi'r Fenter i gyflawni ei amcanion fel sbardun a hwylusydd o safbwynt cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg.

Cyllido

Mae Cered yn derbyn cyllid craidd trwy Grant Hybu a Hwyluso Defnydd y Gymraeg Llywodraeth Cymru. Yn 2023-24 derbyniwyd grant o £120,626.00 (ffigwr sydd wedi bod yn sefydlog ers bron i 10 mlynedd). Daw gweddill cyllid Cered trwy law Cyngor Sir Ceredigion.

Mae'r cynnig grant blynyddol oddi wrth y Llywodraeth yn seiliedig ar gyfres o dargedau penodol sy'n seiliedig ar y thema strategol "Cynyddu Defnydd o'r Gymraeg". Disgwylir i'r Fenter adrodd ar gynnydd yn erbyn y targedau hyn yn gwarterol.

Yn 2023-24 derbyniodd Cered gyllid Cynnal y Cardi er mwyn datblygu dau gynllun sef ein Clybiau Lego sydd yn darparu cyfle poblogaidd i blant ddefnyddio eu Cymraeg tu fas i oriau ysgol ac e-lyfr Croeso i Geredigion i newydd-ddyfodiaid i'r sir.

Strwythur a Staffio

Erbyn diwedd 2023-24 roedd strwythurau a llinellau rheoli y Fenter wedi gweld newidiadau yn dilyn colli un swyddog datblygu profiadol rhan amser a chreu rôl llawn amser newydd i swyddog rhan amser arall.

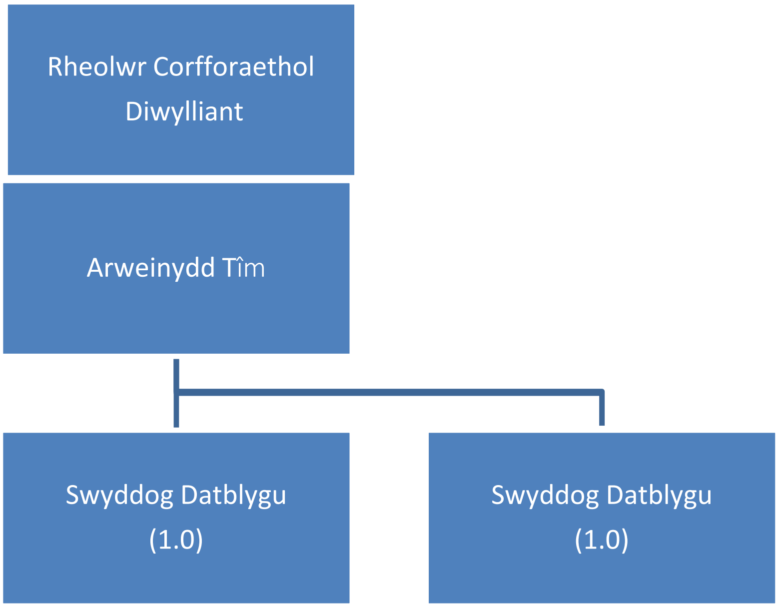

Partneriaid

Mae cydweithio gyda phartneriaid yn rhan annatod o waith y Fenter. Trwy weithio yn gymunedol rydym yn naturiol yn meithrin perthnasau gwaith effeithiol gydag ystod eang o bartneriaid. Eleni rydym wedi sefydlu rhwydwaith Gigs Cymraeg Ceredigion er mwyn tynnu trefnwyr gigs Cymraeg y sir at ei gilydd er mwyn lleihau gwrthdaro dyddiadau ac i gynllunio prosiectau ar y cyd.

Mae partneriaid Cered yn cynnwys y canlynol: Llywodraeth Cymru, Mentrau Iaith, Prifysgol Aberystwyth, Cymraeg i Blant, Theatr Felinfach, Llyfrgell Ceredigion, Amgueddfa Ceredigion, Urdd, Gyrfa Cymru, Canolfan y Celfyddydau, Pwyllgorau Cymunedol ayyb.

Gweithgaredd Cered 2023-24

Prif benawdau (hyd at ddiwedd Cwarter 2)

Allbynnau	**Nifer**	
Nifer o weithgareddau i blant	32	
Nifer o blant yn mynychu	735	
Nifer o weithgareddau i bobl ifanc (11-25 oed)	5	
Nifer o bobl ifanc (11-25 oed) yn mynychu	303	
Nifer o weithgareddau i deuluoedd	17	
Nifer o oedolion a nifer o blant yn mynychu gweithgareddau i deuluoedd	Plant 542	Oedolion 757
Nifer o weithgareddau i oedolion	41	
Nifer o oedolion yn mynychu	324	

Allbynnau	**Nifer**
Nifer o negeseuon/postiadau rydych wedi'u cyhoeddi	Cered: 249 post 29,526 cyrhaeddiad Browlan: 254 post 10,277 cyrhaeddiad
Nifer o weithgareddau byw ar-lein/hybrid	23
Nifer sydd wedi cymryd rhan mewn gweithgareddau byw ar-lein	120

Manylion y Ddarpariaeth

Gweithredwyd rhaglen amrywiol o weithgaredd ddigidol yn cynnwys y canlynol:

Plant a Phobl Ifanc

- Digwyddiadau a sesiynau i deuluoedd – e.e. Bwrlwm Barlys a Cered ar y Prom
- Grŵp ukulele Iwcadwli i Blant – cyfle Cymraeg newydd i blant yr ardal
- Cwis Dim Clem – cystadleuaeth gwis i blant bl.6 ysgolion Ceredigion
- Theatr Fach Llandysul – clwb drama poblogaidd i blant
- Tîm Gohebwyr Chwaraeon Ifanc – cyfle i gael blas o sylwebu pêl droed
- Clybiau Lego – tri clwb yn weithredol i blant yn Llambed, Aberaeron ac Aber

Cymunedol
- Cymru United – podlediad cyfrwng Saesneg wedi ei anelu i ddysgwyr
- Cefn y Rhwyd – podlediad pêl droed Cymraeg
- Boreau coffi a sesiynau coffi a chlonc – creu cyfleoedd i ddysgwyr ymarfer
- Ffeiriau Iaith – digwyddiadau i agor y drws i gyfleoedd i ddefnyddio’r Gymraeg
- Croeso i Geredigion – cynllun cardiau post ac e-lyfr i newydd ddyfodiaid
- Ar Gered – teithiau cerdded Cymraeg ym mynyddoedd yr Elenydd
- Hel Atgofion – sesiynau Cymraeg ar gyfer grwpiau henoed
- Gigs Cymraeg Ceredigion – datblygu’r gynulleidfa i gerddoriaeth Cymraeg
- Gŵyl Y Fari Lwyd – digwyddiad torfol yn Aberteifi a Llandudoch
- Browlan – cymuned ar-lein Gymraeg ar gyfer De Ceredigion a Gogledd Penfro
- Dathliadau Gŵyl Dewi – trefnu gorymdeithiau a chystadlaethau
- Ras yr Iaith – digwyddiad torfol i blant yr ardal ar Bromenâd Aberystwyth
- Offer cyfieithu – offer yn cael ei logi gan drefnwyr digwyddiadau amrywiol
- Hapus i Siarad – cefnogi defnydd o’r Gymraeg gan fusnesau a dysgwyr
- Iwcadwli – grŵp ukulele poblogaidd Cered yn Aberystwyth

Cynlluniau 2023-24

Cyflwynwyd cais am grant Hybu a Hyrwyddo’r Gymraeg ar gyfer 2023-2024 i Lywodraeth Cymru ym mis Rhagfyr 2023.

Mae rhai targedau ychwanegol wedi eu cynnwys megis y canlynol:

- Digwyddiadau i Deuluoedd – canolbwyntio ar ddatblygu nifer llai o ddigwyddiadau mwy o faint mewn lleoliadau ar draws y sir.
- Gweithdai Cerddoriaeth – darparu sesiynau i ddatblygu bandiau ac artistiaid Cymraeg newydd yn yr ysgolion uwchradd.
- Hwyl a Hamdden – efelychu model llwyddiannus y clwb Cymraeg hwn i henoed yn ardal Dyffryn Aeron gan ddatblygu grŵp tebyg lle mae yna fwlch.
- Hapus i Siarad – datblygu’r cynllun hwn i drefi eraill Ceredigion wedi diwedd y cyfnod peilot yn Aberteifi a Llambed.
- Gwreiddiau Gwyllt – cynnal gweithgareddau sydd yn ysbrydoli pobl o bob oed i fwynhau byd natur trwy gyfrwng y Gymraeg a chodi ymwybyddiaeth o eiriau a dywediadau Cymraeg lleol sydd yn ymwneud â natur.

Blaenoriaethau Cered 2023-24

- Parhau i ddarparu gweithgareddau, gwybodaeth, cyngor, cefnogaeth ac arweiniad er mwyn cynnal a datblygu’r defnydd o’r Gymraeg fel iaith gymunedol hyfyw yng Ngheredigion.

I gyflawni hynny byddwn yn:
- Gweithio tuag at gyflawni’r targedau a gytunwyd gyda’r Llywodraeth
- Codi ymwybyddiaeth am y Fenter trwy ymgysylltiad staff â chymunedau

Argymhelliad / Argymhellion:
Bod y Pwyllgor Iaith yn derbyn yr adroddiad blynyddol fel cofnod o waith Cered yn ystod y cyfnod dan sylw ac yn nodi gwaith y Fenter wrth hyrwyddo a datblygu defnydd y Gymraeg yng Ngheredigion.

Papurau Cefndirol:
Dim

Atodiadau:
Dim

Enw Cyswllt:
Steffan Rees

Swyddogaeth:
Arweinydd Tîm Cered

Dyddiad:
14eg Chwefror 2024

Acronymau:
Dim

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r:	**Pwyllgor Iaith**
Dyddiad y Cyfarfod:	**15fed o Fawrth 2024**
Teitl:	**Hybu hyder a hyrwyddo'r Gymraeg a Chymreictod yn y gweithle**
Pwrpas yr adroddiad:	**Sôn am ddatblygiadau'r E-Gylchlythyr**

Cefndir:

Un o ddyletswyddau y **Swyddog Polisi Iaith** yw i drefnu gweithgareddau er mwyn hybu a hyrwyddo arloesedd a gwelliant parhaus fel safbwynt o gynyddu'r Gymraeg yn y gweithle. Gall gynnwys gweithgareddau arferol i godi hyder cydweithwyr i ddefnyddio'r Gymraeg. Ym mis Ionawr creuwyd cylchlythyr electronig i ddathlu Diwrnod Santes Dwynwen. Agorwyd y linc 352 o weithiau. https://new.express.adobe.com/webpage/4MH8ziwJADuEI.

Yn dilyn trafodaeth gyda Steffan Rees Arweinydd Tim Cered a Huw Owen Swyddog Hyfforddi Cymraeg Gwaith rydym ni wedi datblygu'r syniad i greu cylchlythyr electronig fydd yn mynd allan ar CERINET yn unig ar ddydd Gwener cyntaf bob mis – **GWENA 'Mae'n ddydd Gwener'.** Mae 'Cylchlythyr Misol' fel hyn yn rywbeth allai fod o fudd i hyrwyddo'r Gymraeg o fewn y gweithle ac yn fodd i'r gweithwyr sy'n dysgu Cymraeg gyda Huw ymarfer ei sgiliau gwrando, darllen ac ysgrifennu Cymraeg. Y tro yma fe fyddwn yn adolygu'r cylchlythyr o fewn 4/5 mis drwy greu holiadur byr. Cyhoeddwyd **GWENA 'Mae'n ddydd Gwener'** ar CERINET ar Fawrth y Cyntaf.

Dyma enghraifft o'r cynnwys:

Cwis/Posau

Hysbysebu digwyddiadau i hybu'r Iaith/Cymreictod o gwmpas Ceredigion

Sbardun/Achlysur e.e Santes Dwynwen / Dydd Gwyl Dewi / Dydd T.Llew Jones

Podlediadau/Erthyglau

Rhestr chwarae caneuon Cymraeg

Rhestr o lyfrau Cymraeg

Fideos byr a fydd yn gymorth i ynganu geiriau/brawddegau (ac yn atgyfnerthu gwersi Iaith Huw Owen

Prif nod y cylchgrawn yw i hyrwyddo’r Gymraeg a Chymreictod mewn amrywiaeth o ffyrdd drwy hybu gweithgareddau CERED – Gigs/digwyddiadau amrywiol a.y.y.b gan sicrhau bod yna linc rhwng Huw y tiwtor, y dysgwyr, siaradwyr llai hyderus, Cymry Cymraeg gweithle Cyngor Sir Ceredigion, CERED a finnau fel Swyddog Polisi Iaith.

Argymhellion:
Parhau i ddatblygu ac esblygu hwn gan werthuso’r adnodd mewn 4 i 5 mis.

Atodiadau:
1. Cylchlythyr Electronig Santes Dwynwen- https://new.express.adobe.com/webpage/4MH8ziwJADuEI

2. Cylchlythyr misol Gwena – Mae’n ddydd Gwener- https://new.express.adobe.com/webpage/pcmiT6SACMuEI

Enw Cyswllt:
Carys Lloyd-Jones

Swyddogaeth:
Swyddog Polisi Iaith Cyngor Sir Ceredigion

Dyddiad:
26/2/2024